

BİLGİ VE TEKNOLOJİ ÇAĞINDA HİNDİ DİLİNİN KÜRESEL YAPISI

Manju PURI¹

Çeviren: Ozan Cem AYDIN²

Öz

İnsan sosyal bir varlıktır, bu yüzden duygularını ve düşüncelerini paylaşabilmesi için birtakım sesler ve işaretlere dil kavramı içerisinde ihtiyaç duyar. Bu bağlamda Hindî dilinden bahsedecek olursak, Hindî dilinin tıpkı vücudumuzu saran damarlar gibi Hint medeniyetini sardığını ve ülkenin kültürel koruyucusu olduğunu söyleyebiliriz. Hindistan'da anlama ve konuşma oranlarında başı Hindî dili çekmektedir. Mahatma Gandhi Hindî dilinin olmadığı bir Hindistan'ı sağır ve dilsiz, kendini ifade edemeyen bir Hindistan olarak nitelemiştir; çünkü dil güçlü bir ifade aracıdır. Bilgi ve teknoloji çağında Hindî dili global perspektifte önemli bir rol üstlenmiştir ve uluslararası düzeyde de bu rolünde sağlam adımlarla ilerlemektedir. Dünya piyasası baskısı nedeniyle bilişim bilimiyle ilgili çeşitli kavramlara Hindî dilinde ulaşmakta birçok şirket zorlanmaktadır. Elektronik ticaret, elektronik kitap, web-portal gibi platformlar Hindî dilinin uluslararası alanda teknolojik bağlamda yaygınlaşmasında büyük rol oynamaktadır. Dünyada ileri gelen "Microsoft, Google, Yahoo, IBM, Oracle" gibi birçok çok uluslu şirket Hindî dilinin yaygınlaşmasına zemin hazırlamıştır. Değişen siyasi, toplumsal, dinsel, ekonomik, kültürel, edebi, bilimsel, ulusal ve uluslararası koşullar çevresinde Hindî dilinin yaygınlaşması, kullanımı ve otoritesi için durmadan çalışmalara devam edilmektedir. Şu an resmi dil olan Hindînin aydınlık geleceğine dair kaygılı olmamıza gerek yoktur; çünkü Hindî dünya dilleri ile kozlarını paylaşabilecek pozisyonda bir dildir. Hindînin diğer bazı dünya dilleri gibi Birleşmiş Milletler'in resmi dillerinden biri olması çok uzak değildir.

Anahtar Kelimeler

Teknoloji
Teknik
Standartlaşma
Mühendislik
Küreselleşme

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:
29.11.2022
Kabul Tarihi:
28.12.2022
E-Yayın Tarihi:
31.12.2022

GLOBAL FORM OF HINDİ LANGUAGE IN INFORMATION AND TECHNOLOGICAL ERA

Abstract

Humans are social beings, therefore they do need various sounds and signals to express their feelings and ideas within the language concept. In this context we can clearly say that for Indian civilization, Hindi language is just like the vessels that wrap around our body. In addition to that, Hindi is like a cultural protector of the country. Hindi is such a language that has the highest rate of understanding and speaking in India. Based on this, Mahatma Gandhi believed that India would be mute and lack of being able to express itself without Hindi, since language is an efficient expressing tool. Hindi

Keywords

Technology
Technical
Standardization
Engineering
Globalization

¹Bu çalışma Puri, M. (2021). Sūcna Aur Praudyogiki Yug Mein Hindi Bhaṣa Ka Vaiṣvik Svarūp, International Journal of Hindi Research (Vol. 7/3) s. 107-110 künyeli makalenin Hintçe (Hindî) den Türkçeye çevirisidir. <https://www.hindijournal.com/archives/2021/vol7/issue3>.

² Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi, Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER). ozanaydinc@gmail.com ORCID: 000-002-0626-9321.

language is playing a significant role on global perspective and also working on expanding that role on international level, furthermore, platforms such as E-commerce, E-books, web portals lead Hindi to spread further in technological field and also international level. Due to the pressure of international marketing, many companies are having difficulties in transferring and applying those terms to Hindi, which are about information science. Multinational well-known corporations like Microsoft, Google, Yahoo, IBM, Oracle led up to the spread of Hindi language. Efforts are being made for utilization, publicity and prestige of Hindi, the official language, in changing political, social, religious, economic, cultural, literary, scientific, national and international environment. It's pretty clear that there is no need to worry about the bright future of Hindi, since Hindi language is prepared to compete with other world languages. Hindi might achieve a status as one of the official languages of the United Nations just like other world languages did.

Article Info

Received: 29.11.2022

Accepted: 28.12.2022

OnlinePublished:31.12.2022

Giriş

Dil insan davranışı ve iletişimde insanların birbirini tanmasını, anlamasını ve analiz edebilmesini sağlayan en güçlü araçtır. Bu yüzden dil akan bir nehir gibidir. Bir ülkenin kurulmasında o ülkenin ulusal dilinin büyük önemi bulunmaktadır. Ülkenin vatandaşlarına kendi dillerinde eğitim sağlamak da fazlasıyla önemli ve ülkenin gelişmesi adına önemli bir unsurdur. "Hindî dilsel bir etkiden fazlasıdır, birçok farklı kaynaklardan, nehir ağzlarının birleşmesiyle oluşan Ganj'in ağzıdır. Engin Himālaya tepelerinden taşıp gelen, akmakta olan halkın nehri." (Mishra, 2008: 38) Ne yazık ki Hindistan'ın çok dilli bir ülke olması, dil fanatikliği, aşırı dil hassasiyeti, bölge ayrımcılığı gibi sorunları da getirmektedir. Hindî dilinin işlevsel gücü ve diğer Hint dillerinin sayısı göz önünde bulundurulduğunda Hindî sadece bir iletişim dili veya resmi dil değil, aynı zamanda Birleşmiş Milletler dillerinden biri olabilecek donanımlara da sahiptir. Dil üzerine çeşitli konularda tam anlamıyla bir netlik, açıklık ve belirginlik olmaması sebebiyle birçok zorluklarla birlikte fikir ayrılıkları meydana gelmektedir. Hindistan'da eyaletlerde yapılan araştırmalarla birlikte anayasada kabul görmüş tüm Hint dilleri önem taşımakta ve aktif olarak kullanılmaları kültürel aktarım ve yaratıcı ifade açısından önem arz etmektedir. Ünlü Rus bilim insanı Mikhail'in "Dil toplumdur." şeklinde bir yaklaşımı vardır; bununla birlikte toplumun psikolojik, tarihsel ve coğrafi değişiminin de dil üzerindeki değişimde büyük etkisi vardır. Şüphesiz ki Hindî dili Hindistan'ın çok geniş ve büyük alanlarına yayılmış ve o bölgelerde konuşulmaktadır. Ülkenin %60'lık alanında ve toplam nüfusun %40'ı tarafından konuşulmaktadır. Bu verilerden Hindî dilinin kitlesel büyüklüğü kolaylıkla anlaşılabilir; lakin bu verilere rağmen uluslararası seviyede Hindî dilinin hak ettiği konumu elde edememesi bir gerçektir. Hindî dilinin yer edinemediği Birleşmiş Milletler'de kabul edilmiş beş dil olan İngilizce, Fransızca,

İspanyolca, Rusça ve Çinceden sonra pozisyonunu koruyan Almanca gelmektedir. Bir hayli konuşucu sayısına sahip olan Hindî dili uluslararası düzeyde kazanmaya ve korumaya çalıştığı itibarını kendi ülkesinde de korumaya çalışmaktadır. Dünyanın otuz sekiz ülkesinde konuşulmakta ve yurt dışında yaklaşık doksan dört ülkede Hindî eğitimi verilmektedir. Tüm bunlara rağmen Hindî dilinin dünyadaki konumu nedir? Sahip olduğu itibar, yapısı ve bilimselliğine rağmen Birleşmiş Milletler'in altıncı resmi dili olamamasının sebebi nedir?

Dilin itibarı ve gelişmesi onun edebiyatına ve kültürel önemine bağlı olmakla beraber günümüzde teknolojiye yardım alıp almadığı da bir o kadar önemlidir. Bilgi teknolojisi, teknoloji yardımıyla bilgiyi toplayan ve ileten basit bir araçtır. "Modern çağda dilin toplumsal yapısını daha zengin ve kapsamlı hale getirmede modern bilim ve teknolojinin önemli ve bahse değer bir katkısı vardır." (Prasad, 2016: 15) Günümüzde hiçbir ulus dilini küreselleştirme çabasına sokmadan gelişme gösteremez. Bu yüzden teknolojiyi topluma uyarlamak için önce teknolojiyi toplumun diline göre uyarlamak önemlidir; zira dilin toplum tarafından ve bilim-eğitim alanında kullanımı gibi parametrelerden potansiyel yaygınlığı ve donanımı anlaşılabilir. Hindî dilini halkın daha rahat ve fazla kullanabilmesi için dilin üzerinde basitleştirme çalışmalarının yapılması gereklidir. Bütün karmaşıklıkların giderilerek, sadeleştirilerek kavramların daha anlaşılır hale getirilmesi gereklidir. Bunun için ihtiyaç duyulması durumunda yabancı kelimeleri de dile dahil etmek gerekir. Hindî dilinin basitleştirilmesi adına birçok kayda değer ve işlevsel önerilerde bulunan Dr. Ram Manohar Lohia şunu der: "Yabancı kelimelerin Hindî dilinde kullanımına karşı burun kıvrıma gerek yoktur, revaçta olan yabancı kelimeler insanlar tarafından çekinilmeden Hindî dilinde kullanılmalıdır. Herkesin diline oturmuş yabancı kelimelerin Hindî karşılığını kullanmakta ısrarcı olmak komik olur. "Station" kelimesi için Hintçe karşılık olarak "Lohpathgāminī Vishrām Sthal" ya da "Sigara" için "Dhūm Dandikā" kelimesini kullanmamıza gerek yoktur."

Günümüzde devlet işlerinde de halk için dilsel saydamlık getirmek adına halkın anlayabileceği bir dil kullanılmalıdır. Buna örnek olarak "Çin" "Güney Kore" "Japonya" gibi ülkeleri ele alabiliriz. Bu gelişmiş ülkelerde teknoloji dili o ülkelerin kendi dillerinde kullanılmaktadır. Bunun dışında haber dili veya gündelik aktivitelerde yabancı dile karşı kendi dillerini kullanma oranları Hindistan'a kıyasla daha yüksektir. Hindistan'da eğitim görmemiş yerli insanların İngilizce bilme oranı çok düşüktür. İngiliz sömürgesi yüzünden Hintlilerin belli bir kesimi birçok farklı sebep ve etken içerisinde Hindî dili yerine İngilizceye daha fazla önem vermektedir. Bu sebeplerden biri de sömürge altında yaşamış olmanın dilin konuşucularının dile yaklaşım biçimi üzerindeki etkisidir. Teknoloji konusuna dönecek olursak eğer Hindî

dilini teknoloji ile buluşturmak başarılabilirse Hindînin Birleşmiş Milletler'in dilleri arasına girmesi çok da zor olmaz. İşlevsel bağlamda Hindî dilini tüm Hindistan ekonomisi, ticaret, çeşitli iş alanları, ihracat-ithalat alanı ve gündelik işlere daha çok dahil etmek gerekir; çünkü Hindî dili teknolojiyle ne kadar bağdaşır o kadar bilgi ve teknoloji alanında yaygınlaşabilir. Günümüz çağında en önemli teknoloji bilgisayarlar diyebiliriz ve bilgisayarlar olmadan bu bilgi ve teknoloji çağı şüphesiz yarım kalır. Günümüzde dünyada ulaştırılması kolay hale gelen çoğu bilgiler ve veriler bilgisayarlarda toplanıp korunmaktadır. Hindistan'da Hindî dilinin büyük ölçüde okunup, okutulması ve konuşulmasına rağmen bilgisayar diline Hindî dilinin hâkim olmasına İngilizce engel olmaktadır; çünkü yazılım geliştirme vb. teknolojik alanlara İngilizce hakimdir, oysaki bu tamamen dil seçimiyle alakalıdır yoksa Hindî dili de şüphesiz teknolojiye uyarlanabilir bir yapıya sahiptir. Bu durum ulusun bütün gelişiminde bir engel olarak görülebilir; çünkü bir ulus dilini tamamıyla kullanmadan ve yaygınlaştırmak için çaba göstermeden gelişemez. Hindî dili bizim kalbimizde atan ritim gibi olduğundan biz Hindî dilini kadın suretindeki Hindistan'ın 'bindî'³ 'si gibi görürüz. Şu da bir gerçektir ki bir dilin üzerinde ne kadar ağır bir baskı olursa o dil o kadar hızlı gelişmeye meyilli olabilir. Bu şekilde günümüzdeki Hindî dilinin konumunu ele alabiliriz. Hindî dilinin modernleştirilmeye ve basitleştirilmeye ihtiyacı vardır; çünkü ne kadar teknik ve terminolojik kavram dilbilgisinde, edebiyatta ve eğitimde üretilir, kullanılır ve çeşitli alanlarda eserler üretilirse o kadar dilin kullanım oranı artacaktır. Hint hükümeti, milli ekonominin ilerleyen gelişiminde yaşam standartlarını daha iyi hale getirmek adına ve ulusal bağlamda ilerleme göstermek için insan kaynakları, eğitim ve geliştirme alanında teknik eğitimin önemini göz önünde bulundurarak kademeli ekonomi planlamasına dayanan "Five Year Plans" adlı kalkınma planında teknik eğitimin gelişimi üzerinde durmuştur. Teknik eğitim ile alakalı olarak bilgi ve görsellik doğru şekilde birleştirildiği takdirde teknik yazı ve iletişim alanında sınırsız olasılıklar vardır. Bu yüzden kimsenin 4G ve 5G teknolojilerinden mahrum kalmaması gerekir; çünkü günümüzdeki küresel çağda eğitimde, devlet işlerinde ve telekomünikasyon sektöründe bu teknolojinin önemi büyüktür. Bu yüzden halkın teknik durumlarda Hindî dilinde muhattabını bulabilmesi amacıyla Merkez Bankası, Ulusal Banka Yönetimi Enstitüsü, Indian Overseas Bankası, Baroda Bankası gibi kuruluşların hepsi çalışanlarına Hindî dilinde halka teknik destek sağlayabilme amacıyla eğitim vermektedir. Hepimiz için büyük

³Çevirmen notu; Hintli kadınların evlendiklerine alınlarına kondukları kırmızı noktaya denilir. Yapımında türlü türlü otların karışımlarından elde edilen su kullanılır.

önem arz eden bu dil, teknoloji ile doğru bağdaştırılıp halka uygun dilde sunulursa Hindî ve Hindistan şüphesiz ki daha iyi bir konuma erişecektir.

Kabîr, Premçand, Nirālā, Mahādevī Varmā gibi kültürel anlamda önemli ve eserlerini yaşatma konusunda idol gösterilebilecek sayısız önemli tarihçi ve yazar vardır. Bu yazarların eserlerini okumaktan ne kadar onur duysak ve eserleri bize belli bir yolda umut verse de onlardan yardım bekleyerek ilerleyemeyiz; ancak onların gösterdiği yoldan ilerleyebiliriz. Dünya genelinde Hindî dilinin Hindî edebiyatında rolü büyüktür ve bu rol zaman içinde sürekli değişim halindedir. Artık Hindî edebiyatı teknolojiye de kendisine yer bulmuştur. İnternette Hindî dilinde nesir ve deneme türü farklı formlar “Garbhanāl”, “Abhivyaktī” gibi sitelerde daha çok yer almaktayken, “Anubhūti” gibi reklam alan web sitelerinde daha çok şiir benzeri edebi formlar yer almaktadır ve bu Hindî edebiyatının daha çok yaygınlaşmasına olanak sağlamaktadır. İnternetin dillere ulaşılabilirliği kolaylaştırmasıyla beraber bu tür siteler ve dolayısıyla eserler, yabancı ülkelerden de farklı bir okuyucu kitlesi kazanmaktadır. Küresel çağda bilgi ve teknolojinin uyumu olmadan Hindî dilinin yaygınlaşması, daha geniş kitlelere ve alanlara ulaştırılması neredeyse imkansızdır. Bütün bu zorluklara rağmen Hindî dili dünya pazarında iyi bir konuma ulaşmıştır ki bu durum övülmeye layıktır. Dil-teknoloji gelişimi için farklı ülkelerde yaşayan Hindî diline gönül vermiş yerli ve yabancı insanlar durmaksızın çalışmaktadır. Teknoloji sayesinde her birey ve onun varlığı daha da önemli hale gelmiştir diyebiliriz; çünkü internet ortamında bireyin varoluşu demek internet dünyasında hızla yayılmakta olan Hindî dilinde daha yeni ve daha fazla bilgi paylaşımı demektir. Hepimizin bildiği ünlü arama motoru Google’ın üst düzey yöneticilerine göre gelecek beş ila on yıl içerisinde Hindî dili de internet ortamında kullanım oranı bakımından İngilizce ve Çince gibi bir seviyeye ulaşacak ve internet dünyasının başlıca dillerden biri olacaktır; ancak bu sadece ulaşım, ihracat-ithalat, ticaret, işlevsel teknoloji, askeri kamp, astronomi gibi alanlarda konum edinerek olabilir. Hindî dilinin bilim dünyasındaki konumuna bakacak olursak Hindî dilinde bilimsel terimlerin kullanılması her ne kadar gerçeğe uzak görünse de 10. Dünya Hindî Konferansı Hindî dilinin teknoloji çağındaki konumunu göstermiştir. Bu konferansta tıp, mühendislik, teknoloji gibi birçok alanda müfredatlar ve içerikler üzerinde ilk kez Hindî dilinde kayda değer incelemeler yapılmıştır ve bunların bilim dünyasını etkilemesi hedeflenmiştir. Günümüzde bilim dalında öğrencilerin alanlarında çalışma yaparken Hindî diline daha sıcak bakmaları amacıyla temel bilimlerle ilgili yazıların ve makalelerin Hindî dilinde daha çok yayımlanması için çalışmalar sürdürülmektedir. Bilimde Hindî dilini daha işlevsel kullanmak adına günlük bilim dergileri basılmalı ve teknolojik laboratuvarların da desteğiyle sosyal medyada Hindî dilinde bilimsel içerikler daha fazla üretilmelidir.

“Bilimsel ve Endüstriyel Kaynaklar Kurulu (CSIR) Basım ve Bilgi Direktörlüğüne göre 1966’dan 1980’e kadar yaklaşık on beş yıllık bir sürecin yayım istatistikleri için yapılmış bir anketten anlaşıldığı üzere ülkede çoğunluğu toplam üç bin üç yüz kırk dört bilim ve teknolojiyle ilgili kitabın yayımı Hindî dilinde olmuştur. Farklı bilim alanlarıyla ilgili bilgiler sunan üç yüz yirmi bir dergi basılırken bu verinin çoğunluğunu yine temel bilimler üzerine yazılmış kitaplar oluşturmaktadır.” (Prasad, 2016: 279) Bilimsel kuruluşlar tarafından bilimsel konular üzerine yazan araştırma dergilerinin Hindî dilinde de basımının zorunlu kılınması üzerine çeşitli görüşler de vardır.

Hindî dilinde yazarken teknoloji ve bilim alanında farklı dillerde fazla ve ortak kullanılan kelimelerin olduğu gibi Devnāgarī yazı sisteminde yazılması kabul edilmelidir; ancak bunun sonucunda Hindî dili bilim alanında bir yer bulabilir. Bununla beraber Hindî dilinin dilbilgisi ve yazı sisteminin özgün ve sistematik bir yapısı olduğu için bilgisayar diline uyarlanabilmesi de gayet olağandır. Devnāgarī yazı sistemini programlama diline aktarmada birçok kombinasyon uygulanabilir; bununla birlikte sadece Hindî dili değil, diğer Hint dillerinin de kullanım oranı arttırılarak dillerin yok olması engellenebilir. Bu yazı sisteminde (Devnāgarī) herhangi bir dünya dilinin tercümesi kolaylıkla yapılabilir. Latin alfabesindeki mevcut harflerden iki kat fazla karakter sayısına sahip olan Devnāgarī yazı sisteminde tercüme bağlamında diğer dillerdeki sesleri karşılayacak karakterler mevcuttur bu da Devnāgarī yazı sistemini özel kılan unsurlardan biridir. Örnek vermek gerekirse Hindî dilinde “ट” ve “त” karakterleri için latin alfabesinde “T” harfini kullanırken “थ” “ठ” için “Th” harfini kullanırız. Bu durumda latin alfabesinde “T” harfini kullanırsak bunun Devnāgarī yazı sisteminde “ट” mı yoksa “त” karakterini mi karşıladığından emin olamayıp şüpheye düşeriz; lakin bu tip bir şüphe hiçbir zaman Devnāgarī yazı sisteminde görülmez; çünkü yeterince sistematik bir yapıya sahiptir ve bu bize bu yazı sisteminin diğer yazı sistemlerinden daha üstün ve bilimsel olduğunu gösterir. Devnāgarī kendi yazı sistemini global perspektifte kabul ettirebilecek donanımlara sahip bir yazı sistemidir. Hindî dilinde yazılım hazırlıkları artmakta ve birçok farklı konuda bilgiler web sayfalarında Hindî dilinde paylaşmakta ve yayılmaktadır. Dilin ve kelimelerin karmaşıklığına takılmadan teknik ve terimsel sözcükleri olması gerektiği gibi kullanmalıyız; çünkü bir öğrenci çalışmasını veya araştırmasını Hindî dilinde yayımlayabilirse bu Hindî dili için önemli bir ilerleme olacaktır. Eğer bir ülkenin kendi dilinde yeterince yazı yayımlama ve kendi dilini yaygınlaştırma kültürü varsa bu o ülkenin gelişimi için önemli bir katkı demektir. Hindî dilinde yazılmış Zooloji, Biyokimya, İmmünoloji, Mikrobiyoloji, Biyoteknoloji vb. alanlardaki çalışmalar bize şunu gösteriyor ki Hindî dilini teknolojiyle bağdaştırmak aslında terimsel olarak mümkündür. Elektrik-Elektronik mühendisliğiyle ilgili ise; temel

seviye elektronik yönetim, elektronik devre analizi, güç devresi vb. konuları içeren kitaplar Hindî dilinde mevcuttur. İktisat istatistik, Ekonomi vb. Politeknik öğrencileri için elektronik ileti yönetimi, Mikro-Profesör, C Programlama Dili vb. alanlarda da Hindî dilinde kitaplar hemen hemen her yerde bulunabilmektedir ki bunun da Hindî dilinin konumunu belirlediği bir gerçektir. Bu bağlamda Hindî dilinin gelişimine daha fazla katkı sağlayan teknolojinin büyük bir rolü vardır. CDAC'in (Centre for Development of Advanced Computing) yardımıyla dört kutsal kitap olan Veda'lar ve birçok farklı eski metinler "Vyās" adında bir web sayfasında yayımlanmıştır. Bunun dışında "Leela" web sayfasının yardımıyla Hint dillerinin eğitimi online olarak ücretsiz bir şekilde sağlanmaktadır. "LEAP" ofis programında ise İngilizce-Hindî sözlük, çeviriler, eş anlamlı kelimeler ve e-posta sistemi gibi imkanlar Hindî dilinde sunulmaktadır. Aslında Hindî dilini bilgisayara uyarlamada bize en çok kolaylık sağlayacak unsur yine Devnāgarī yazı sisteminin sistematikliğidir. Karakterler, kaligrafler, makaleler, sözlükler, sözcükler, birleşimler, Nārad Purāṇ gibi eserler ve Çāṇakya gibi tarihte yaşamış kişilere ilişkin bilgilerin yazılım teknolojisinin aracılığıyla birleşip teknolojiye ulaşılabilir hale gelmesiyle Hindî dili teknoloji çağındaki önemini ortaya koymaktadır. Diğer bir taraftan teknolojinin bu denli gelişmesiyle çeviri alanında dijital çeviri için çeşitli teknolojiler de geliştirilmiştir. Danışmanlık hizmeti sunan IBM şirketi, "Aarav Kev" bilgisayarının yardımıyla menüsü ve komut sistemi Hindî dilinde olan "Hindî DOS" isminde özel bir işletim sistemi geliştirmiştir. Motorola şirketi ise Hindî dilinde kablosuz telekomünikasyon cihazı geliştirmiştir. Tüm bunların dışında uluslararası düzlemde Hindî dilinin önemini hatırlatmakta olan bir başka daldan bahsedecek olursak, spor dalında dahi Hindî dilinin önemi katbekat artmaktadır. Örneğin Hindistan'da Hindî dilinin konuşulduğu bölgelerde günümüzde spor terimlerinin Hindî dilinde kullanımının arttığı görülmektedir. (बल्ला) Ballā, (Kriket Raketi) (गेंद) Gend, (Top) (बल्लेबाजी) Ballebāzī (Kriket sporunda topa vurma eylemi) gibi kelimelerin kullanılması bunun somut bir örneğidir. Birçok dil ile etkileşime girmiş olan Hindî dili, Sanskrit dili dahil olmak üzere, bütün eyalet dilleri ile birlikte İngilizce gibi yabancı dillerin kelimelerini de kendisine dahil etmektedir. "İnternet, çeviri alanında yeni bir devrim yaratmıştır; ancak buna karşılık küreselleşmekte olan günümüzde ise 'edebiyat' kelimesinin kullanımının daha kolaylaştığı ve yaygınlaştığı söylenebilir; zira bugün çoğu koleksiyon eser 'edebiyat' kelimesi içerisinde sınıflandırılmaktadır." (Sontakke, 2015: 165) Buna rağmen teknoloji çağında ve alanında hızla yayılmakta olan Hindî ipleri eline almış bir vaziyette kendi geleneksel yapısını korumakta, geliştirmekte ve zaman içerisinde şekillendirmektedir. Hindî dili aktif bir konumu elektronik ticaret, elektronik kitap, internet ve web dünyasında edinmeyi kolaylıkla başarmıştır. İnternet dünyasında her karaktere bir sayı değeri

karşılığı atayan bilgi teknolojisi standardı olan ve bütün dillere eşit önem vermekle beraber İngilizcenin küresel sahnesini gölgelemekte olan “Unicode” sisteminin ve Hindî dilinin yapısına ünlü yazar Çakradhar aşağıdaki sözleriyle dikkat çeker:

*“Herkes kendi lisamı güzel,
Bilgisayarla yeşeren umut,
Hindî ana kucak açar,
Unicode’un harikalığı bu.”*

Hindî dilinin teknik, bilimsel ve işlenebilir yapısının kapsamlı pazar alanında getirebileceği faydaları gören Microsoft, Google, Yahoo, IBM gibi dünya şirketlerinin Hindî dilinin kullanımına daha çok önem vermeye başladığı bir gerçektir. Şüphesiz ki Hindî dili her zaman varlığını korumaya çalışmaktadır; fakat buna rağmen Hindî dilinin bilimsel ve teknik gelişiminde bugün dahi yeterince çözülmesi gereken husus vardır. İngilizce ve roman harflerdeki mevcut font çeşitliliğinin Hindî dilinde olmaması buna örnek olarak verilebilir. Font çeşitsizliğinden dolayı ara sıra da olsa internette Hindî bir yazı okumak çok pratik olmayabilmektedir; ne var ki Unicode Hindî dilinde birkaç font geliştirmeyi başarmıştır. Yazılım alanında Unicode her karakter için platform, program, dil ayırt etmeden özel bir alan kodu sunar ve Unicode’un bu fontu sayesinde kolaylıkla yazılımın araçlarını, komut ve mesaj arayüzünü Hindî dilinde geliştirmek mümkün olmuştur. Bunun sayesinde günümüzde birçok yazılım Hint dillerinde geliştirilmeye başlanmıştır. Artık günümüzde birçok tablet, akıllı telefon, televizyon gibi elektronik cihazlar Hindî dilinde kullanılabilir ve sadece sunulan bu yeni dil seçeneğinden dolayı kullanım ve talepte bir hayli artış görülmektedir. Milyonlarca kullanıcı, sunulan bu dil seçeneğinden dolayı bu cihazları kullanmaktadır. Bu, Hindî dili için bir gelişme olmakla beraber Hindî dilini teknolojik alanda kullanmak isteyen insanlar için onlara büyük bir imkân sunmaktadır ve sadece Hindistan içinde değil, tüm dünya üzerinde bir etkileşim yaratmaktadır. Bu sayede Hindî dilinin teknoloji alanında kullanımı artmış ve internet dünyasında yeni bir topluluğun oluşturulmasına zemin hazırlanmıştır. Hindî dilinin teknoloji alanındaki gelişimiyle beraber sosyal medyada da büyük etkiler görülmektedir. Bilgisayarın Hindileştirilmesinden sonra dünyada birçok büyük muhtelif şirket, ürünlerinin reklamlarını Hindî dilinde yapmaya başlamıştır. Hindî dilinin teknoloji alanındaki bu sıçramasından sonra Hindistan ile iş yapan iş adamları için bile Hindî dilini bilmek ve öğrenmek önem arz etmeye başlamıştır. Hindî filmlerinin popüleritesi de Hindî dilinin büyük kitlelere ulaşması ve yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır; bununla birlikte yurt dışında da Hindî

diline olan ilgi büyük ölçüde artmıştır. Hindî her ne kadar film dünyasında büyük bir sıçrayış yakalamış olsa da bambaşka bir alan olan teknoloji alanında daha fazla gelişmesi için çözülmesi gereken birçok unsur vardır. Bilgi teknolojisinin değişen ortamında Hindî dili daha önce belirttiğimiz gibi yavaş yavaş pozisyon almaya ve bunu korumaya hazırdır. Hindî dilinin kullanımına ilişkin akıllarda bir soru işareti yoktur; çünkü Hindî dili öz yapısını koruyarak yavaş ama emin adımlarla gelişimini sürdürmektedir. Diğer bir yandan eğer dilimizde gereğinden fazla İngilizce kullanma alışkanlığını bırakmazsak Çin, Japonya, Güney Kore, Rusya, Almanya gibi ülkelerin yaptığı şekilde kendi dilimizi resmi ve halk dili seviyesinde yeterince geliştiremezsek bu bizim için utanç verici bir durum olacaktır. Bu durum için teknolojik destekle Hindî diline bir yer açmalı, Hindînin orada edineceği konumu korumak için gayret etmeli ve kendimize bunun için söz vermeliyiz ayrıca Hindî ve ona yakın diğer bölgesel dillerde teknoloji alanında üretim sağlayabilmek için kampanyalar da yürütülmesi gerektiğini vurgulamamız doğru olur. Teknoloji alanı bilindiği üzere çok geniş bir alandır ve bu alanın bir dalını karmaşıklık ve sınırsızlık olarak banyan⁴ ağacıyla eş tutabiliriz. Bugün hayatlarında bir sürü yardımcı olabilecek en küçükten en büyük bilgilere aç insanlar internet aracılığıyla bilgisayarlarından bu bilgilere ulaşabilmektedir; fakat bunda en büyük engel genellikle dil farkıdır. İnternette mevcut materyallerin %80'i İngilizce bulunmaktadır. İş adamı, eğitimciler, sanatçılar, esnaflar ve çiftçiler gibi Hindistan'da her meslekte kendi alanında başarılı yüz binlerce insan vardır ve bunların hiçbirinin İngilizce bilme zorunluluğu yoktur. Kırsal alanda yaşayan çiftçi ve zanaatçıların her biri ülkenin gelişiminde rol oynamaktadır. Eğer işe yarar teknolojik ve teknik bilgiler insanlara Hindî veyahut kendi bölgesel dilinde ulaşırsa çok mühim bir gelişme olacağı kaçınılmazdır. Hindî dilini daha çok yaygınlaştırmak, gelişimine katkı sağlamakla beraber internet ortamında Hindî içerik üretimini arttırmak için daha çok çalışılması gerekmektedir ki Hindî içeriklerin yüzdesi artabilsin ve teknolojik alanda adeta bir banyan ağacı gibi dallarını açarak bu büyük sahnede bütünüyle rol alabilsin. Sudish Pachauri bu durum üzerine şunu der:

"Hindî eğlence sektöründe bilgilendirme ve tüketim açısından harika bir araç olmuştur ve bu pazarda kendine öyle bir önemli yer edinmiştir ki çok uluslu tüketici markalı firmalar bu pazara dahil olmak ve bu pazarda ürün reklamı verebilmek için Hindîyi benimsemektedir; bununla birlikte şunu da göz önünde bulundurmalıyız ki tarihçiler, yazarlar ve dergilerin yanı sıra film ve reklam endüstrisinde şarkılar, reklamlar, kampanyalar vb. unsurlarla birlikte bu pazarda Hindî konumunu epeyce güçlendirmiştir." (Sindhu, 2018: 34)

⁴ Ç.n; nemli ve sıcak bölgelerde yetişen Hint inciri olarak da bilinen bir sürü dalı aşağıya sarkan ve bu dalların yeni kökler oluşturduğu bir ağaç türü.

Uzun zamandan beri Hindî dilinin sadece duyguların ve hislerin dili olduğunu, fikirlerin dili olamayacağı şeklinde bir sürü görüş vardır ve bunun yanlış olduğunu kanıtlamak hepimizin borcudur. Bugün çeşitli konferanslarda, sempozyumlarda ve resmi görüşmelerde resmi dil olarak Hindî dilinin kullanıldığını görmek her ne kadar mutluluk verse de Hindî dilinin daha çok ideolojik kısmını halka indirgemedi yapılan çalışmalar yeterli olmamıştır. İdeolojik Hindînin farklı düzlemlerde farklı formlarının gelişimi ve yaygınlaşmasında muhtemel bir eksik yoktur; ancak eksik olarak bazı insanların çeşitli bağlamlarda Hindî yerine İngilizceye bağlı kalması ve İngilizce konuşmaktan gurur duyması, Hindî konuşmaktan utanması örnek verilebilir.⁵ Diğer taraftan uluslararası seviyede Hindî dili işlevsel ve uyarlanabilir yapısına rağmen en çok web sayfalarının kullanımı konusunda mücadele vermektedir. Özellikle profesyonel iş dünyasında kendini bazı noktalarda geliştirmesi gerekmektedir. Ulusal düzeyde iş dünyasında Hindî dilinin kullanımı yaygınlaştırılmazsa bu durum Hindînin uluslararası düzeyde yayılmasında da şüphesiz problem yaratacaktır; bu yüzden sözü edilen durum için gerekli tedbirlerin alınması önemlidir. Bugün bizim dilimiz (Hindî) gelişime açık olması sebebiyle gelişme yolunda hızla ilerlemektedir. Hindistan'ın kalbi olan Hindî dilinin yalnız olmadığı gibi diğer birçok Hint dilleri de yalnız değildir, bu diller omuz omuza vermiş bir şekilde gelişimlerini sürdürmektedir. Bahsettiklerimiz sadece yüzleşeceğimiz zorlukların bir kısmıydı, gelecekte hepimiz daha farklı zorluklara karşı omuz omuza mücadele vereceğiz.

KAYNAKÇA

Madhukar R.G.K. (Editör) *"Milli Dil Hindi"*⁶

Mishra M. & Mishra D. (2008). *"Dünya pazarında Hindi"* Yeni Delhi: Vani Prakashan.

Prasad V.K. (2016). *"Dil ve Teknoloji"* Yeni Delhi: Vani Prakashan.

Prasad V.K., (2016). *"Dil ve Teknoloji"* Yeni Delhi: Vani Prakashan.

Sindhu K. (2018). *"Küresel perspektiften Hindinin Rolü"* Yeni Delhi: Sanjay Prakashan.

Sontakke M. (2015). *"İşlevsel Hindi Kullanımı ve Çevirisi"* Yeni Delhi: Vani Prakashan.

⁵ Ç.n.; bu yıllardır güncelliğini koruyan sömürge, sahte modernleşme, küreselleşme, dilsel sınıf ayrımı gibi birçok sebebe dayanan ve farklı bölgelere, farklı insan kesimlerine, okuma-yazma oranına ve jenerasyon gibi birçok çeşitli etkenlere göre farklılık gösteren bir tartışmadır. Her Hintli bu duruma uymamaktadır.

⁶ Ç.n.; çevirinin orijinalinde bu kaynağın yayım yılı ve yerine ilişkin bir ibare yer almamaktadır.